

Sayın Bakanım, Sayın Meclis Başkanım, Değerli Divan, Meclisimizin Kıymetli Üyeleri, Basınımızın Güzide Temsilcileri, Değerli Konuklar;

Hepinizi şahsım ve Yönetim Kurulumuz adına saygıyla selamlıyorum.

Yoğun programı içerisinde davetimize icabet eden Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Sayın Mehmet Fatih Kacır'a teşekkürlerimi sunuyor, Kasım Ayı Meclis Toplantımıza hoş geldiniz diyorum.

Ülkemiz Cumhuriyetin 2. yüzyılı olan Türkiye Yüzyılına dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri olma hedefiyle girdi.

Bu hedefin lokomotifi üretim ve ihracattır. Zor koşullara rağmen biz sanayiciler üretmeye devam ettik. Tedarikçi gücünü gösteren ihracatçılarımız sayesinde 2022'yi 254 milyar dolarlık mal ihracatı ile rekor kırarak tamamladık. Bugün 220 ülkeye ihracat gerçekleştiriyoruz.

Son aylarda, en büyük ihracat pazarlarımızda devam eden durgunluk ihracat artış potansiyelimizi sınırlandırırken, iç piyasadaki talep de zayıflamaya başladı (Grafik 1). Bu durum finansmandaki sıkışma ile birleşince, sanayi üretiminde ve ihracatta son aylarda daralma yaşıyoruz. Nitekim, sanayi üretim endeksi üç aydır geriliyor. İmalat PMI endeksi dört aydır 50 eşik değerinin altında gerçekleşiyor. Yeni siparişler bir yılı aşkın süredir ilk kez, tüm sektörlerde yavaşlama sergiledi. Ekim ayında satın alma faaliyetleri de tüm sektörlerde düşüş kaydetti.

Yılın ilk üç çeyreğine ait dış ticaret verileri de üretimde yaşadığımız zorlukları yansıtıyor. TÜİK rakamlarına göre Ocak-Eylül döneminde ihracat, bir önceki yıla göre %0,5 azaldı, ithalat ise %1,2 arttı. İlk dokuz ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı %68 gibi oldukça düşük bir oranda.

Eylül ayında dış ticaret açığı 5 milyar dolar civarında gerçekleşti. Dış ticaret hacmi yüzde 9'a yakın azalırken, dış ticaret açığımız geriledi. Bu gerileme, büyük ölçüde ithalattaki azalmadan kaynaklandı. Hizmetler sektöründeki artış, dış ticaret açığını telafi etti ve yılın ilk 9 ayında 41 milyar dolara yakın cari açık yaşamakla beraber, Eylül ayında cari fazla verdik. Dış açıkların gerilemesi arzu ettiğimiz olumlu bir gelişme. Fakat bu verilerde sanayi üretimindeki durgunluğun payını göz önüne almak gerekiyor.

Ekonomimizde kronik bir durum var: Üretim arttığında dış açıklarımız da artıyor, üretim zayıfladığında dış açıklarımız azalıyor. Bizim bu kısır döngüden kurtulmamız gerekiyor. Bunun için yerli payı ve katma değeri daha yüksek olan üretimi arttırmamız son derece önemli. Özellikle hammadde üretiminde ithal ikamesi bir politikanın tercih edilmesi gerekiyor.

Sayın Bakanım, Kıymetli Yol Arkadaşlarım,

Yüksek teknolojlili ürünlerin ihracatımızdaki payına baktığımızda yılın ilk dokuz ayında ortalama yüzde 3,6; Eylül ayında yüzde 4,1 oldu. Son dönemde kaydedilen artışa rağmen yüksek teknolojlili ürünlerin imalat ihracatındaki payı bakımından ne yazık ki dünyada gerilerde yer alıyoruz (Grafik 2). Dünya genelinde yüksek teknolojlili ürünlerin imalat ihracatındaki payı ortalama yüzde 20. Hong Kong'da %71, Filipinler'de %64, Singapur'da %55, Malezya'da %52, Vietnam'da %42. Bu ürün grubunun ihracat payı gelişmekte olan ülkelerde ortalama yüzde 25, yüksek gelir, üst-orta, orta ve düşük-orta gelire sahip ülkelerde yine ortalama yüzde 20'nin üzerindeyken, ülkemizde %4 ile ancak düşük gelirli ülkeler ortalaması kadar paya sahip (Grafik 3).

Yüksek teknolojlili ürünlerde ihracatımızın yarısından fazlasını savunma ve havacılık sanayileri oluşturuyor. Son yıllarda savunma ve havacılık sektöründe yaptığımız atılım hepimizin göğsünü kabartıyor. Fakat baktığımızda bu sektördeki toplam ihracatımız, mobilya sektöründeki ihracatımız kadar. Meyve ihracatımıza düzey olarak yakın. Ülkemiz bir sanayi ülkesi, ihracatımızın çok önemli bir kısmı imalattan oluşuyor. Buna karşın ihracat gelirlerimizle katma değeri düşük sektörlerdeki ithalatımızı karşılamakta bile zorluk çekiyoruz. Örneğin hububat ithalatımız, imalat ihracatındaki 96 fasıldaki ürün gruplarının 86'sının sektörel ihracatından daha yüksek. Hayvancılık ürün gruplarındaki ithalatımız birçok fasılda imalat ihracatımızdan daha fazla. Bu yılın ilk üçeyrek verilerine göre ihracatımızın kilogram değeri 1,59 dolar düzeyinde. Bu değer on sene öncekiyle aynı (Grafik 4). O halde her şeyden önce sanayide teknoloji düzeyini ve verimliliği arttırmaya ihtiyacımız var.

Bunu sağlamak için yapılması gerekenleri biliyoruz. Ekonomik faaliyette teknoloji kullanımına, AR-GE ile inovasyona önem vermek, yeşil dönüşümü ve dijital dönüşümü gerçekleştirmemiz gerekiyor. Bunların yanında markalaşmayla ilgili çalışmalarımızı yoğunlaştırmamız büyük önem taşıyor.

Sayın Bakanım, Kıymetli Yol Arkadaşlarım,

Ankara sanayicileri küresel gelişmeleri çok iyi takip eder, farkındalığı oldukça yüksektir. Başkentimizde son yıllarda üretimin katma değeri diğer bölgelerden daha hızlı yükseliyor ve yüksek teknoloji imalatına büyük bir potansiyele sahibiz.

Ankara'da sanayinin gündemi artık tamamen değişimdir, yeniyi yakalamak, dönüşümden kaynaklanan yeni uluslararası standartları sağlamaktır. Asıl arzumuz ise uluslararası düzeyde teknolojiyi ve yenilikleri üretecek noktaya ulaşmaktır.

Dünya ihracatındaki payımızı hedeflediğimiz seviyelere çıkarmak için bu sıçramayı yapmamız gerekiyor. Bunun için orta vadede ikiz dönüşümün bütün üyelerimizde kurum kimliği haline gelmesini arzu ediyoruz. Avrupa Birliği'nin üretim ve ticaret kriterlerine uyumlu olma konusunda biz Ankara Sanayi Odası'nda ve OSB'lerimizde firmalarımıza yönelik kapsamlı faaliyetler yürütüyoruz. Birçok ulusal kurum ve kuruluş ile yakın işbirliği içinde çalışmalar yapıyoruz.

Diğer taraftan, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın koordinasyonu, rehberliği ve destekleri dönüşüm sürecinin her aşamasında firmalarımıza ve OSB'lerimize yol gösterecek.

Özellikle sanayicimizin ihtiyaç duyduğu teknolojik yatırımların teşviki ile sanayi alt yapısının oluşturulmasında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız, ülkemizin en önemli kurumudur. Teknoloji geliştirme bölgeleri, Ar-Ge merkezleri, tasarım merkezleri, yatırım teşvikleri, endüstri bölgeleri, organize sanayi bölgeleri ve KOSGEB eliyle KOBİ destekleriyle sanayicimize yapmış olduğunuz desteklerden dolayı ayrıca teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Kıymetli Yol Arkadaşlarım,

Yeşil dönüşümü ıskalama şansımız yok. Geç kalmak ise astarı yüzünden daha maliyetli bir durum. Yeşil dönüşümün enerji geçişi ayağında çok başarılı bir grafik sergiliyoruz. Türkiye, yenilenebilir enerjiden elektrik üretiminde birçok gelişen ekonomiye göre iyi bir konumda. Türkiye, güneş paneli üretiminde Avrupa'da lider, dünyada ise dördüncü sırada yer alıyor. Rüzgar türbinlerinde Avrupa'da dördüncüyüz. Enerji sektörü bugün en fazla yatırım yapılan alanların başında geliyor.

Diğer taraftan, imalatın sürdürülebilirlik çerçevesindeki dönüşümü; yasal zemin, teknik ve mali destek gerektirmektedir.

Türkiye'deki işletmelerin büyük bir çoğunluğunu KOBİ'ler oluşturuyor. Yeşil dönüşüm, büyük ölçüde KOBİ'lerin yeşil dönüşümüne bağlı. Bu nedenle özellikle KOBİ'lerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması, yeşil üretim koşullarına uyum için tüm süreçlerinde yapacakları yatırımlar ve AR-GE harcamalarının desteklenmesi önemlidir.

Geçtiğimiz haftalarda yayımlanan 12. Kalkınma Planında ve Cumhurbaşkanlığı 2024 Yılı Programında ikiz dönüşüm, orta-yüksek ve yüksek teknolojili, katma değeri yüksek imalata dayalı bir üretim vurgusu olduğunu görüyoruz ve ülkemizin vizyonunu ortaya koymasından çok değerli buluyoruz.

Diğer taraftan, fiyat istikrarı hedefinin ön plana çıktığı ve sıkılaştırıcı politikaların uygulandığı mevcut ekonomik konjonktürde, geleneksel kanallarla finansmana erişimin bir müddet daha sınırlı kalabileceğini öngörüyoruz. Bu koşullarda firmalara sağlayacağınız destekler kritik önemde. Üretimdeki dönüşüm sürecini fırsata çevirebilmek için biz sanayiciler yoğun çaba sarf ediyoruz. Fakat yeşil dönüşüm maliyetli ve zorlu bir süreç.

En gelişmiş ve zengin ülkelerde bile yoğun devlet destekleriyle yürütülen bir süreç. ABD 2022 yılında İklim ve İstihdam Yasası ile sanayide yeşil dönüşüme 391 milyar dolar tahsis etti. On yıl boyunca sürdüreceği bu desteğin tutarı 2023 federal bütçesinin dörtte birine denk geliyor. Avrupa Komisyonu, Avrupa Yeşil Mutabakatı tarafından belirlenen hedeflere ulaşmak için en az 1 trilyon Euro'yu harekete geçirme taahhüdüyle yola çıktı ve bu fon tavanını her yıl arttırıyor. Geçtiğimiz aylarda, sanayiye 270 milyar dolar tutarında ek kaynak tahsis etti. Firmaların finansmana erişimini kolaylaştırdı. Yerli üretim desteklerini arttırdı.

Japonya hükümeti, Yeşil Dönüşüm Yasası kapsamında kamu-özel sektör ortaklıkları aracılığıyla 1,1 trilyon dolar tutarında yeşil yatırımı teşvik ediyor.

Ülkemizde de devletimizin dönüşümü hem felsefesiyle, mevzuatıyla hem de finansmanı ve teknik yardımlarıyla sahiplenmesi büyük önem arz ediyor.

1 Ekim itibarı ile ülkemizde geçiş dönemi uygulamaları başlayan Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması Türkiye için bir işaret fişegi. Dünya genelinde karbon vergisi ve emisyon ticaret sistemleri norm haline gelirken, bizim de karbon düzenlemelerine sahip olmamız gerekiyor. Yapılan çalışmalar ülkemizde, gelecek on yılda Avrupa Birliği sınırda karbon düzenlemesinden doğacak maliyetlerin yıllık 2,5 milyar avroya ulaşabileceğini gösteriyor. Karbon fiyatlandırmasından zarar gören değil, fayda sağlayan ülkeler tarafında olabilmemiz çok önemli. Bu noktada, en büyük ticaret pazarımız olan Avrupa Birliği'nin emisyon ticaret sistemiyle uyumlu bir ETS sisteminin hayata geçirilmesini bekliyoruz.

Hükümetimizde bu konuda çok güçlü bir irade bulunuyor. Devletimizin ve iş dünyasının katılımcı, güçlü bir işbirliği ile bu sürecin üstesinden geleceğimize inanıyorum.

Sayın Bakanım, Kıymetli Yol Arkadaşlarım,

Sanayide giderek büyüyen "işsizlik" ve işgücü piyasalarında giderek artan "mesleksizlik" probleminin de, işgücü ve eğitim politikalarıyla acilen ele alınması gerekiyor.

Aslında sadece ülkemizde değil, birçok ülkede günümüzün en önemli sorunlarından biri, işgücü piyasasındaki "beceri uyumsuzluğu"dır. İşverenlerin talep ettiği beceriler ile işgücü arz eden kişilerin sahip olduğu beceriler eşleşmiyor. Bunun sonucunda aynı anda hem işsizlik hem de açık iş oranı yüksek oluyor. Ülkemizde dar tanımlı işsizlik yüzde 9, geniş tanımlı işsizlik yüzde 22 düzeyinde. Fakat şirketler uygulayıcı kadrolarda çok belirgin bir çalışan eksikliği yaşıyorlar. 2023 Küresel Yetenek Araştırması'na göre ülkemizde işverenlerin %72'si açık iş pozisyonlarını doğru becerilere sahip kişilerle doldurmakta zorlandıklarını bildiriyor. Bu durum üretim ve yatırım faaliyetleri için büyük bir engel teşkil ediyor.

İstikrarlı bir büyüme trendine girmek ve işsizliği kalıcı olarak düşürebilmek için bu çelişkiyi ortadan kaldırmamız gerekiyor. Gözlemlerimize ve tecrübelerimize göre, ülkemizde beceri uyumsuzluğu sorunu, üniversite mezunu gençlerimizin becerileri ile firmaların ihtiyaçlarının örtüşmemesinden kaynaklanıyor. Özellikle orta düzeyde beceri gerektiren işgücünde önemli bir açık var.

Ülkemiz üniversite öğrencisi sayısında ve nüfusa oranı bakımından Avrupa'da başı çekiyor. Fakat genç işsizliğinde de ilk sıralardayız. O halde bu durumu artık yeni bir yaklaşımla ele almamız gerekiyor. Üniversitelerin öğretim kalitesinin yükseltilmesi, içerik bakımından güncellenmesi ve kontenjanların işgücü piyasasındaki arz ve talep miktarları göz önüne alınarak düzenlenmesi şarttır.

Ülkemizde asıl ihtiyacımız olan şey ise, meslek eğitimi sisteminin güçlendirilmesidir. Mesleki eğitim ve öğretim, OECD ülkelerinde eğitim sisteminin önemli bir bileşeni. Güncel verilerden, OECD'de ortalama olarak, 25-34 yaş arası her üç kişiden birinin meslek eğitimi aldığını görüyoruz. Bu oran Finlandiya ve Almanya'da %40, Fransa, Romanya ve Slovenya'da %40'ın üstünde, Slovakya'da %50, Avusturya'da ise %50'nin üzerinde. Türkiye'de ise %25'in altında (Grafik 5).

Burada üzerinde en çok durmamız gereken, gençlerimizin teorik bilgilerin yanında uygulamalı eğitim almalarını sağlamaktır. Yine OECD ülkelerinde mesleki eğitimdeki öğrencilerin ortalama olarak %45'i iş temelli programlara kayıtlı. Almanya, Danimarka, İrlanda ve İsviçre'de meslek eğitim öğrencilerinin tamamına yakını işbaşında eğitim görüyor (Grafik 6).

Eğitim-öğretim programlarında, çıraklık veya staj gibi iş yerinde çalışma deneyimi de içeren bir müfredat öğrencilere sağladığında, beceri talebi ve beceri arzı arasındaki dengesizliklerin giderileceği kanaatindeyim.

Üniversiteler ve mesleki eğitim kurumları ile iş dünyası yakın işbirliği içinde olacak, eğitim-öğretim programları üretimin gereklerine göre güncel tutulabilecektir. Böylece işverenler aradıkları niteliklere sahip olan işgücüne ulaşabilecek, gençlerimiz mezun olduktan sonra daha rahat işe yerleşecek, işsizlik rakamları gerileyecek ve aynı zamanda uygulamalı eğitimden kaynaklanan kamusal maliyetler azalarak kamu dengesine önemli bir katkı sağlanacaktır.

Bu noktadan hareketle, biz Ankara Sanayi Odası olarak çok kapsamlı çalışmalar yapıyor, sorumluluk alıyor, önemli adımlar atıyoruz. ASO Teknik Koleji'nde ve Hacettepe Ankara Sanayi Odası 1. OSB Meslek Yüksekokulu'nda gençlerimize çağdaş mesleki eğitim hizmeti sunuyoruz. Ankara Sanayi Odası Sürekli Eğitim Merkezi'nde sanayide uygulayıcı kadrolar yetiştirmeye yönelik eğitim faaliyetlerine devam ederken, Model Fabrikamızda,

KOBİ'leri verimlilik artışı ve dijital dönüşüm programlarıyla desteklemeye devam ediyoruz. Geçtiğimiz hafta OSTİM Teknik Üniversitesi ile İş Yeri Deneyimi Uygulamaları Eğitim Programı İş Birliği Protokolü'nü imzaladık. Yine bu ay içerisinde Başkent, Çankaya ve TOBB ETÜ Üniversitesi ile Mini MBA Sertifika Programını başlattık, Gazi Üniversitesi ile Eğitimde İşbirliği Protokolü imzaladık.

Bizler iş insanları olarak bu çabaları ortaya koyarken, kamu idaresinden beklentimiz, eğitim-öğretim sisteminde gerekli revizyonların hayata geçirilmesi ve böylece insan kaynaklarımızın ekonomik faaliyete en verimli şekilde entegre edilmesidir.

Sürdürülebilir kalkınma sürecinde önümüzde duran zorlukları aşmak için devletin iş dünyası ile güçlü etkileşiminin ve işbirliğinin, bütün çözümlerin temelini oluşturduğu bilinciyle çalışmaya ve üretmeye devam edeceğiz.

Cumhuriyetimizin 100.yılında Ankara Sanayi Odası da 60.yılına kutluyor. Ulu Önderimiz Atatürk'ün "Endüstrileşmek en büyük milli davalarımız arasında yer almaktadır" sözünü şiar edinerek yola çıkan çok değerli 259 sanayicinin 'üretmek ve endüstrileşmek' hedefi, onlardan sonraki oda yöneticilerinin de en önemli hedefi oldu.

İnanıyorum ki Cumhuriyet'imizin ikinci yüzyılında Türkiye'yi en büyük 10 ekonomi arasına taşıma hedefine birlikte emin adımlarla ilerleyeceğiz.

Bu düşüncelerle sözlerime son verirken, TEKNOFEST'in Ankara'da düzenlenmesinde katkılarından dolayı, Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Sayın Mehmet Fatih Kacır'a teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.